

Analyse:

Lavere fødevareoms: Et overblik

Resumé

Danskerne har konsekvent og gennem mange år vist stor opbakning til forslaget om at reducere momsen på fødevarer – herunder momsen på frugt og grønt. Det har utallige holdningsundersøgelser dokumenteret gennem de seneste ca. 20 år. Opbakningen synes også i betydelig grad at gå på tværs af både indkomstgrupper, geografi og partivalg.

Forskningen viser, at danskernes opbakning til forslaget giver mening. En reduktion af momsen på fødevarer må forventes at slå igennem med mellem 70 til 100 procent. Det konkluderer Skatteministeriet selv efter at have undersøgt forskningen og erfaringerne på området nærmere. Den nyeste vurdering fra Skatteministeriet er, at man kan forvente et gennemslag på 96 procent.

De helt nyeste erfaringer fra Sverige – der sænkede fødevareomsen fra 12 til 6 procent den 1. april 2016 – bekræfter dette billede. Uafhængig prisovervågning viser således, at den reducerede moms på fødevarer blev indarbejdet i priserne til gavn for forbrugerne allerede i foråret.

Den store udfordring med indførelsen af differentieret moms i Danmark er de potentielle administrative byrder til håndteringen af de forskellige momssatser. Denne byrde er reel, men synes ikke at være i milliardklassen: Skatteministeriet har vurderet, at det vil koste under 300 mio. kroner at indføre en lavere momssats på frugt og grønt i Danmark. Tager man afsæt i den liberale, svenske tænketank Timbros vurderinger af de svenske omkostninger til administration af den differentierede moms i Sverige, lander man på omkring 700 mio. danske kroner – hvis man altså antager, at der ikke er sket nogen effektivisering i erhvervslivets momsadministration siden 2006.

Forskningen er klar: Lavere moms på fødevarer giver lavere priser på fødevarer

Ønsket om at reducere momsen på fødevarer i Danmark bygger på et politisk behov for at lette prispresset på de danske forbrugere. Hvis tiltaget skal give mening, kræver det naturligvis, at en lavere moms på fødevarer vil medføre lavere priser for forbrugerne.

Forskningen på området og internationale erfaringer fra lande, der kan sammenlignes med Danmark – f.eks. Sverige og Norge – viser, at der må forventes en høj grad af overløb i forbrugerpriserne, hvis momsen på fødevarer i Danmark reduceres.

Beregninger har vist, at den danske regering – baseret på forskningen og de internationale erfaringer – forventer, at en reduktion af momsen på fødevarer i Danmark vil slå igennem med 96 pct. på forbrugerpriserne i Danmark.

Faktaboks: Oversigt over forskningen om overløb i priser ved reduceret moms på fødevarer

Skatteministeriet undersøgte i august 2026 forskningen vedrørende overløbet i priserne ved reduceret moms på fødevarer. I Skatteministeriets undersøgelse indgik otte forskningsartikler, en rapport fra Europa-Kommissionen og en rapport fra den svenske Riksrevisionen.

Skatteministeriet konkluderede følgende: "De undersøgelser, der specifikt vedrører fødevarer, herunder frugt og grønt, finder typisk et relativt stort priggennemslag i forbindelse med af momsnedsættelser (...). De viste estimer er således på mindst 70 pct. og omkring 100 pct. for Norge og Sverige."

Beregninger foretaget af den liberale tænketank Cepos for dagbladet Politiken viser, at Skatteministeriet i det konkrete forslag om halvering af fødevare moms og afskaffelsen af momsen på frugt og grønt i Danmark forventer en gennemslagskraft på ca. 96 procent – i tråd med forskningen og de internationale erfaringer

Kilde: Skatteministeriet (2026): Svar på spørgsmål nr. 15. FIU alm. del, folketingsåret 2025-2026 (2. samling). Thiemann, P. & Thykier, M. (2026): Regeringens regnestykke viser meget stor effekt af momsændringer. Måske for stor, siger kritikere. Dagbladet Politiken, 24. august 2026.

Konkrete erfaringer: Lavere fødevare moms giver lavere priser

I Norge sænkede man i 2001 momsen på fødevarer ganske markant. Forskning fra 2018 viste, at dette medførte et så godt som fuldt overløb i de priser, som forbrugerne blev mødt af i dagligvarehandlen.¹ En lignende effekt er dokumenteret i både Spanien i forbindelse med en momsreduktion på fødevarer i 2022² og i Portugal i forbindelse med en momsreduktion på fødevarer i 2023.³

Reduktionen af momsen på fødevarer er således et både velkendt og velafprøvet greb, der dokumenterbart kan påvirke priserne i dagligvarehandlen i nedadgående retning til gavn for forbrugerne.

Dette er også grunden til, at man i f.eks. Østrig besluttede at sænke momsen på "grundnæringsmidler" til 4,9 procent pr. 1. juli 2026,⁴ og i Sverige besluttede man at sænke den allerede reducerede fødevare moms fra 12 til 6 procent med virkning fra 1. april 2026.⁵

Der er således også helt nye erfaringer med en momsreduktion på fødevarer, og disse svenske erfaringer viser også, at den i Sverige indførte momsreduktion på fødevarer er slået igennem på forbrugerpriserne.

Den uafhængige, svenske fødevareprisovervågning "Matpriskollen" konkluderede i april 2026 således, at momsreduktionen havde givet "full effekt på butikshyllan", og at "samtlige stora dagligvarukedjor har följt beslutet och sänkt sina priser i enlighet med den nya momssatsen."⁶

En anden effekt af den svenske momsreduktion på fødevarer er også en øget grænsehandel på grænsen mellem Norge og Sverige, foranlediget af den voksende prisforskel i dagligvarehandlen mellem de to lande.⁷

¹ Gaarder, I. (2018): Incidence and Distributional Effects of Value Added Taxes. *The Economic Journal*, nr. 129/618, s. 853–876.

² Forteza, N., Prades, E. & Roca, M. (2024): Analysing the VAT cut pass-through in Spain using web-scraped supermarket data and machine learning. *SERIEs, Journal of the Spanish Economic Association*, nr. 16, s. 137–189.

³ Bernadino, T. et al. (2025): The Full, Persistent, and Symmetric Pass-Through of a Temporary VAT Cut. *Journal of Public Economics*, nr. 248.

⁴ Bundeskanzleramt (2026): *Ministerrat beschließt Liste der Grundnahrungsmittel mit ermäßigter Mehrwertsteuer*. <https://services.bundeskanzleramt.gv.at/newsletter/bka-medien-newsletter/innenpolitik/bka-medieninformation-28-01-2026.html>

⁵ Finansdepartementet (2025): *Matprispaket för billigare matkassar*. Pressemeddelelse, 4. september 2025. <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2025/09/matprispaket-for-billigare-matkassar/>.

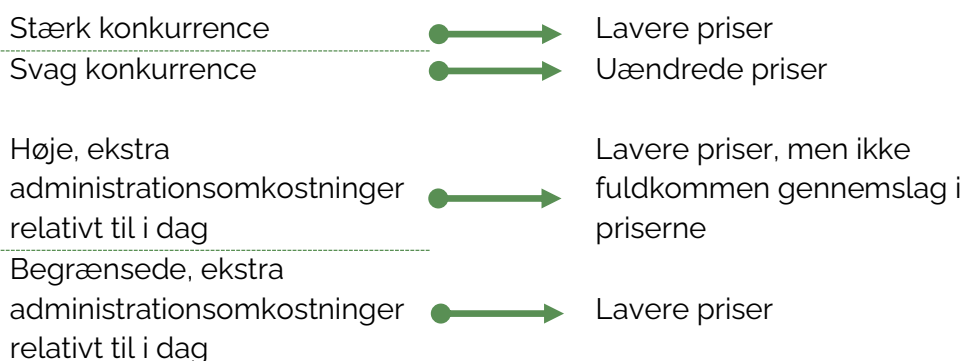
⁶ Matpriskollen (2026): *Matpriskollens analys: Momssänkningen har gett full effekt i butikshyllan*. Pressemeddelelse, 4. maj 2026. <https://matpriskollen.se/aktuellt/2026/05/matbutikerna-sankte-med-momsen-men-stor-oro-for-okande-priser-framover>.

⁷ Eklund, H. (2026): *Norska förväningen i Sverige: "Pinsamt"*. SvD Näringsliv, 25. april 2026. <https://www.svd.se/a/Wvmmd2/norska-matbutiker-tappar-kunder-till-granshandeln-efter-momssankning->

To forhold, der afgør i hvor høj grad en momsreduktion kan mærkes i priserne: konkurrenceforhold og administration

Den præcise grad, hvormed en momsreduktion sætter sig i de oplevede forbrugerpriser, afhænger af flere forhold – herunder både konkurrenceforholdene og om de administrationsomkostninger, der følger med den konkrete model, der indføres.

Illustration: To kilder, der kan påvirke forbrugernes gevinst ved lavere moms på fødevarer

Kilde: De Samvirkende Købmænd

Konkurrenceforholdene i dansk dagligvarehandel

For mange afgiftslettelser vil der være et reduceret overløb i priserne – omfanget af overløbet er dog varierende. Overløbsgraden afhænger bl.a. af graden af konkurrence på det berørte område: Er graden af konkurrence lav, vil virksomhederne have tilsvarende lavt incitament til at lade en afgiftsreduktion komme forbrugerne til gode. Er konkurrencen omvendt høj, må der forventes en betydelig højere grad af overløb i priserne, hvilket kommer forbrugerne til gavn.

I en dansk kontekst må det vurderes, at konkurrencen er gunstig for forbrugerne, og at en momsreduktion på fødevarer derfor må forventes at kunne mærkes i priserne.

Det kan ses af to forhold: For det første at resultaterne mange steder i den danske dagligvarehandel er begrænsede. I 2024 svarede det ordinære resultat i dagligvarehandlen til 2,4 procent af omsætningen; i erhvervslivet som helhed var det næsten tre gange højere.

Ordinært resultat som andel af samlet omsætning

Branche	Samlet omsætning (mio. kroner)	Ordinært resultat (mio. kroner)	Resultat som andel af omsætning
Erhvervslivet som helhed	4.868.334	334.074	7,1 pct.
Dagligvarehandel	170.430	4.084	2,4 pct.

Kilde: Egne beregninger baseret på Danmarks Statistik, Statistikbanken: RENG10.

Note: "Dagligvarehandel" er her defineret som branchegruppen 47001 Supermarkeder og varehuse.

Dette kan tolkes som et udtryk for en stærk konkurrence i branchen. Mange steder er konkurrence så stærk, at butikkerne kun er i stand til at absorbere ganske begrænsede omkostningsreduktioner uden at være lukningstruede. Det viser et notat af professor Mogens Bjerre fra CBS.⁸

Et andet relevant konkurrenceforhold er dansk dagligvarehandels konkurrence med udenlandske butikker. Det kan estimeres, at danskerne i 2024 grænsehandlede dagligvarer for 9,5 mia. kroner.⁹ Det er omsætning, som flyder uden om den danske dagligvarehandel, og som viser, at konkurrencen med udenlandske butikker er reel for store dele af den danske dagligvarehandel.

Administrative omkostninger ved differentieret moms

Overløbsgraden afhænger også af, om det nye afgiftsregime kræver ekstra administration relativt til det gamle. Dette vil også være tilfældet ved indførelse af differentieret moms i Danmark, hvorfor man ikke kan forvente en priseffekt på 100 procent.

En ofte fremhævet fordel ved det danske momssystem er, at der er tale om et enhedsmomssystem. Det betyder, at systemet som udgangspunkt har én og kun én sats, der opkræves for alle varer og tjenester. Det betyder, at administrationen er minimal, da reglerne er ens for alle varer og tjenester, og at afgrænsningsproblematikker undgås.

Ved en indførelse af differentieret moms i Danmark, må man derfor overveje, hvor stor en administrativ byrde dette kan medføre. Dette afhænger naturligvis også af den valgte model

⁸ Bjerre, M. (2016): Notat: Uvildig analyse af dagligvarebutikkers økonomiske robusthed ved omsætningsfald. <https://dsk.dk/uvildig-analyse-af-dagligvarebutikkers-oekonomiske-robusthed-ved-omsaetningsfald/>.

⁹ De Samvirkende Købmænd (2025): Grænsehandel 2024/25: Danskerne handler dagligvarer for over 9 mia. kroner. Analysenotat, april 2015.

for differentieret moms: Jo bredere en model, des færre grænsetilfælde – og dermed også lettere administration og lavere administrative omkostninger.

Skatteministeriet har i en rapport fra 2024 vurderet, at det vil koste 270 mio. kroner i alt for virksomhederne at administrere en differentieret momssats på frugt og grønt.¹⁰

Det kan hertil tilføjes, at det næppe kan forventes at koste mere at administrere en lavere sats på fødevarer i almindelighed – snarere tværtimod, da "fødevarer" er lettere at afgrænse end "frugt og grønt". Det må derfor alt andet lige vurderes, at der er færre administrative omkostninger forbundet med en bred reduktion af fødevaremomsen frem for en mere målrettet reduktion af momsen på udvalgte fødevarer.

Skatteministeriet henviser i deres rapport også til, at en svensk undersøgelse i 2006 viste, at det kostede en virksomhed 2.700 SEK at håndtere differentieret moms. Det svarer til lige under 2.800 danske kroner i 2026.¹¹ Omkostningen afhænger i øvrigt af antallet af momssatser og ikke af momssatsens størrelse.

En svensk undersøgelse fra 2020 viste, at det i Sverige kostede erhvervslivet, hvad der svarer til ca. 900 mio. svenske kroner at administrere.¹² Det svarer til omkring 720 mio. danske kroner i 2026).

Men for det første er Sverige alene i indbyggertal over 40 procent større end Danmark, og for det andet byggede den vurdering på, at der ikke var sket nogen effektivisering eller digitalisering af administrationen siden 2006. Der er med andre ord ingen grund til at tro, at det faktisk er så dyrt i praksis i 2026.

Det samlede billede er således, at det utvivlsomt vil medføre ekstraomkostninger til administration at indføre differentieret moms i Danmark. Men omkostningerne må i høj grad forventes at være etableringsomkostninger, og de løbende administrationsomkostninger må med afsæt i Skatteministeriets vurdering og erfaringerne fra Sverige forventes højst at være på 2-300 mio. kroner.

Danskerne ønsker sig i massiv grad lavere moms på fødevarer – og har gjort det i årevis

Det er ingen nyhed, at danskerne ønsker sig billigere fødevarer, og at de i høj grad ser en lavere moms som vejen til at opnå det: Undersøgelser af danskernes holdninger til forslaget

¹⁰ Skatteministeriet (2024): *Analyse af differentieret moms*. Se også Skatteministeriet (2024): *Ny analyse viser fordele og ulemper ved momsnedsættelse på frugt og grønt*. Pressemeddelelse, 10. oktober 2024.

¹¹ Prisomregning foretaget via "prisomräknaren" på den svenske statistikmyndighed SCB's hjemmeside. Valutaomregning derefter sket via valutaomregninger på Danske Banks hjemmeside.

¹² Sjöberg, M. (2020): En miljard för differentierad moms. Timbro Briefing Paper #26

om at reducere momsen på fødevarer har vedvarende vist, at det er et politisk ønske, der deles af en stor del af danskerne, og at det er et ønske, danskerne har haft længe.

Allerede i 2008 viste en måling foretaget af TrygFonden og Mandag Morgen, at 80 procent af danskerne mente, at et forslag om at "indføre differentieret moms, så sunde fødevarer bliver billigere, og usunde fødevarer bliver dyrere" var meget godt eller ret godt forslag.¹³ Holdningsundersøgelser foretaget i 2014 af Norstat for DSK¹⁴ og i både 2018¹⁵ og 2024¹⁶ af Coop Analyse kom til stort set samme resultat. Og en nyere undersøgelse foretaget af Voxmeter for Forbrugerrådet Tænk og DSK i januar 2026 viste et fuldkommen tilsvarende billede: Omkring eller endda over 80 procent af danskerne ønsker sig lavere moms på frugt og grønt. Den nyere undersøgelse viste også, at opbakning til forslaget om lavere moms på frugt og grønt i betydelig grad går på tværs af både regioner og indkomstgrupper og endda partivalg.¹⁷

Men danskerne ønsker sig ikke kun lavere moms på frugt og grønt – de ønsker sig lavere moms på fødevarer generelt: I 2016 viste en undersøgelse foretaget af Norstat for DSK, at 74 pct. af danskerne ønskede sig en differentieret moms,¹⁸ og en lignende undersøgelse i 2023 viste samme billede. To undersøgelse foretaget af Norstat for DSK i 2025 viste, at opbakningen til lavere moms på fødevarer fortsat og generelt er massiv blandt danskerne.^{19, 20}

¹³ Mandag Morgen & TrygFonden (2008): *Fremtidens forebyggelse - ifølge danskerne*, s. 50.

¹⁴ De Samvirkende Købmænd (2014): *3 ud af 4 danskere mener, at momsen på fødevarer er for høj*. Pressemeddelelse, 24. juli 2014.

¹⁵ Coop Analyse (2018): *Halvdelen af danskerne ønsker mindre kød*.

¹⁶ Coop (2024): *Fire ud af fem ønsker momsen sænket på frugt og grønt*.

¹⁷ Forbrugerrådet Tænk & De Samvirkende Købmænd (2026): *Danskernes holdning til forslag om differentieret moms*, s. 3-5.

¹⁸ De Samvirkende Købmænd (2016): *Ja tak til flere momssatser*. Pressemeddelelse, 30. juni 2016.

¹⁹ De Samvirkende Købmænd (2025): *Danskerne vil have lavere moms på fødevarer*. Analysenotat, september 2025.

²⁰ De Samvirkende Købmænd (2025): *Stigende priser kan flytte stemmer*. Analysenotat, oktober 2025.

DSK MENER

Danskerne betaler nogle af Europas højeste fødevarepriser, og det skyldes ikke mindst, at danskerne betaler Europas højeste moms på fødevarer. Det fordyrer danskernes hverdag, rammer socialt skævt og fremmer grænsehandel.

Derfor foreslår DSK, at

- Der arbejdes videre med indførelsen af en lavere momssats på fødevarer i Danmark, evt. begyndende med en afskaffelse af momsen på frugt og grønt.

Om dette notat

Dette notat er udarbejdet af De Samvirkende Købmænd (DSK). DSK har eksisteret i over 100 år som brancheorganisation og repræsenterer i dag næsten 1.500 supermarkeder, discountbutikker, nærbutikker og convenience i Danmark. Vi arbejder løbende for at forbedre rammerne for de danske købmænd – også ved at skabe og dele viden og indsigt om emner, der har relevans for købmændenes dagligdag og forretning.

Denne analyse er udarbejdet i august 2026 af underdirektør Morten Jarlbæk Pedersen. Det er tilladt at citere fra denne analyse med henvisning til DSK.